

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST

RIJKSWATERSTAAT – DIENST LANDELIJK GEBIED

2012 – 2015

Rijkswaterstaat

Dienst Landelijk Gebied

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST

RIJKSWATERSTAAT – DIENST LANDELIJK GEBIED

2012 – 2015

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Dienst Landelijk Gebied
*Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie*

Inhoud

Inleiding	7
SAMENWERKINGSOVEREENKOMST 2012 – 2015 RWS – DLG	8
Artikel 1 Definities	9
Artikel 2 Doel van de overeenkomst	9
Artikel 3 Thema's van de samenwerking	9
Artikel 4 Samenwerkingsvormen	9
Artikel 5 Programmering	10
Artikel 6 Besluitvorming MIRT-projecten	11
Artikel 7 Opdracht en plan van aanpak	11
Artikel 8 Tarieven	11
Artikel 9 Jaarlijkse voorschotten, verrekening met gemaakte kosten en werkwijze	11
Artikel 10 Afrekening en oplevering van projecten	12
Artikel 11 Inschakeling derden en aanbesteding	12
Artikel 12 Risicoverdeling	12
Artikel 13 Planschade en nadeelcompensatie	13
Artikel 14 Coördinatie en overleg	13
Artikel 15 Wijziging en beëindiging van de overeenkomst	14
Artikel 16 Geschillenregeling	14
Artikel 17 Inwerkingtreding en duur overeenkomst	14
Toelichting op de overeenkomst	16
Algemeen	16
Artikelsgewijze toelichting	16
Artikel 4 lid 2	16
Artikel 4 lid 5	16
Artikel 6	16
Artikel 9 lid 4	17
Artikel 13	17
Artikel 14	17
Artikel 17 Inwerkingtreding en duur van de overeenkomst	17
Bijlage 1 Taken Rijkswaterstaat en Dienst Landelijk Gebied	18
Bijlage 2	1
Thema's voor programmering samenwerking RWS – DLG	1
Bestaande overeenkomsten	1
Samenwerkingsovereenkomst RWS – DLG – NGF voor inpassing en compensatie van natuur ter realisatie van RWS projecten d.d. 2 maart 2012;	1
Samenwerkingsovereenkomst tussen Dienst Landelijk Gebied en Rijkswaterstaat over de uitvoering van maatregelen uit de Kaderrichtlijn Water d.d. 3 november 2009 met bijbehorende jaarlijkse deelovereenkomsten;	1
Samenwerkingsovereenkomst Programmadirectie Ruimte voor de Rivier en de Dienst Landelijk Gebied d.d. 22 december 2011;	2
Thema's en projecten	2
GIS Geo-Informatie en geo-diensten	2
Vegetatiebeheer uiterwaarden/stroomlijn rivierengebied	3
Uitvoering van het Deltaprogramma	3
Samenwerking op het gebied van Vastgoed	4
Ruimtelijk ontwerp en landschappelijke inpassing infrastructuur	4
Landbouwkundige inpassing infrastructuur	5
Samenwerking advisering beheerplannen N2000	5
Samenwerking op het gebied van capaciteitsmanagement RWS baselineprojecten	6
MIRT projecten boek	6
Kennisuitwisseling, leren en opleiden en strategisch personeelsbeleid	7
Bedrijfsvoering samenwerking op het gebied van rijksbrede SSO en inclusief facilitaire zaken	8

Bijlage 3 Handreiking Plan van Aanpak	1
Colofon	2
Inhoud	3
Inleiding	4
1 Algemeen	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doelstelling van dit plan van aanpak	5
1.3 Samenwerkingsvorm RWS en DLG	5
2. Projectomschrijving	6
2.1 Doelstelling van het project	6
2.2 Beschikbare gegevens	6
2.3 Partijen, rollen en wensen	6
2.4 Projectaanpak en werkwijze	6
2.5 Resultaten	6
2.6 Afbakening	6
2.7 Randvoorwaarden en uitgangspunten	6
2.8 Grondverwerving	6
2.9 Beheer en Onderhoud	6
3 Projectplanning	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Resultaat planning	7
3.3 Benodigde doorlooptijd	7
4 Projectbegroting	8
4.1 Algemeen	8
4.2 Resultaat kostenraming	8
4.3 Benodigd budget	8
4.4 Betalingsschema	9
5 Risico's	10
5.1 Algemeen	10
5.2 Resultaten risicoanalyse	10
5.3 Actualiseren risicodossier	11
6 Organisatie, communicatie en kwaliteitsborging	12
6.1 Organisatie	12
6.2 Communicatie	12
6.3 Verantwoording en overleg	12
6.4 Kwaliteitsborging	12
Bijlage 4 Tarievenoverzicht	1

Inleiding

Rijkswaterstaat en Dienst Landelijk Gebied hebben afgesproken om op diverse terreinen intensiever met elkaar te gaan samenwerken. Onderhavige overeenkomst is het resultaat daarvan. Ze vormt daarmee tevens een vervolgstap op de in oktober 2006 door beide ministers ondertekende samenwerkingsovereenkomst.

Onder het motto 'laat de ene overheidsdienst met specifieke kennis het werk doen voor de andere', wordt de samenwerking tussen beide diensten op diverse terreinen verbreed en geïntensiveerd. Dit moet leiden tot nog meer (operationele) synergiewinst en een nog betere, effectievere samenwerking op strategisch en tactisch niveau.

Ook vanuit de bestuurlijke omgeving en de maatschappij is te merken dat steeds hogere eisen aan beide diensten worden gesteld. Daarom zal samenwerking de operationele slagkracht dienen. Ook het effectief omgaan met de veranderingen die op ons afkomen, wordt vergroot. Op deze manier anticiperen beide diensten op de rijksbrede trend gericht op functionele krachtenbundeling.

De kwaliteiten van RWS en DLG vullen elkaar aan. Samenwerking komt het productieproces van beide diensten ten goede, zowel in slagkracht als in geld en kwaliteit. Dit is merkbaar op verschillende terreinen waarop al wordt samengewerkt. Die samenwerking verloopt steeds beter en deze overeenkomst is het middel om dat te optimaliseren.

De samenwerking past in de ontwikkeling van DLG als 'shared service organisatie' voor gebiedsontwikkeling van alle overheden zoals vastgelegd in het nieuwe organisatiebesluit (maart 2012). De overeenkomst is voor RWS een invulling van het samen optrekken met partners om zo een betere en doelmatige dienstverlening tot stand te brengen.

Omdat op het gebied van bedrijfsvoering nog meer rendement gehaald kan worden uit de samenwerking, is in deze overeenkomst de ambitie uitgesproken om op dat vlak de processen te gaan vereenvoudigen.

Het gaat hier om een koepelovereenkomst waarin de doelen en uitgangspunten zijn vastgelegd. De overeenkomst vermeldt ook de thema's die op projectniveau moeten worden uitgewerkt en waar de bindende afspraken worden vastgelegd. Ten slotte wordt ook aangegeven hoe de algemene coördinatie en overleg zijn belegd.

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST 2012 – 2015 RWS – DLG

DE ONDERGETEKENDEN:

1. Directoraat Generaal Rijkswaterstaat van het ministerie van Infrastructuur & Milieu, te dezen vertegenwoordigd door zijn Directeur-generaal mr. ing. J.H. Dronkers,

hierna te noemen: RWS

2. De Dienst Landelijk Gebied van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie, te dezen vertegenwoordigd door zijn directeur drs. P.R. Heij

hierna te noemen: DLG

gezamenlijk te noemen: Partijen

OVERWEGINGEN:

RWS en DLG werken sinds 2007 samen op basis van een samenwerkingsovereenkomst d.d. 26 oktober 2006. Deze samenwerking heeft concrete resultaten opgeleverd, waarbij RWS en DLG kennis hebben uitgewisseld, over en weer expertise hebben ingezet en met een efficiënte en integrale aanpak gezamenlijk projecten hebben gerealiseerd in het kader van de volgende thema's: Ruimte voor de Rivier, Kader Richtlijn Water (KRW), landschappelijke en landbouwkundige inpassing infrastructuur, natuurcompensatie, Maaswerken, gebruik geografische informatie en expertise op het gebied van vastgoed.

RWS en DLG staan beiden gesteld voor nieuwe uitdagingen als gevolg van politieke en maatschappelijke ontwikkelingen. Vanuit de bestuurlijke omgeving en maatschappij worden hoge eisen gesteld aan te leveren producten en aan dienstverlening. Beide diensten beschikken over kennis en competenties die aanvullend zijn. Samenwerking biedt de mogelijkheid dat de ene dienst bijdraagt aan de taakuitvoering van de ander.

RWS en DLG zijn organisaties met verschillende taken en expertises. Gebiedsontwikkeling en landschappelijke- en landbouwkundige inpassing zijn aanvullend aan de aanleg en het beheer van het Rijkswegennet, het Hoofdvaarwegennet en het Hoofdwatersysteem. RWS en DLG vinden elkaar op vele terreinen en gaan die samenwerking continueren en verbreden om op kostenefficiënte wijze publieke doelen te realiseren waarbij RWS en DLG elkaars expertise nog meer benutten en publiek taken waar mogelijk combineren.

Met deze overeenkomst willen beide organisaties de huidige samenwerking naar een hoger niveau brengen en op onderwerpen de samenwerking intensiveren.

Deze overeenkomst legt een aantal thema's vast waarin de komende jaren wordt samengewerkt. De overeenkomst bevat overkoepelende voorwaarden en samenwerkingsvormen waaronder RWS en DLG van elkaars producten en diensten gebruik maken

ZIJN HET VOLGENDE OVEREENGEKOMEN:

Artikel 1 Definities

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

- A Plan van Aanpak: een overeenkomst tussen RWS en DLG over een door DLG respectievelijk RWS uit te voeren project of projectfase in opdracht van RWS respectievelijk DLG
- B BBL: Bureau Beheer Landbouwgronden, publiekrechtelijke rechtspersoon op grond van de Wet agrarisch grondverkeer
- C. MIRT: Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
- D. Opdrachtgever: de opdrachtgevende partij in de relatie RWS – DLG, waarbij zowel RWS als DLG opdrachtgever kunnen zijn
- E. Opdrachtnemer: de opdrachtnemende partij in de relatie RWS – DLG, waarbij zowel RWS als DLG opdrachtnemer kunnen zijn
- F. Project: een project kan zijn een deelproject of inzet ten behoeve van een project zoals gedefinieerd in het plan van aanpak.

Artikel 2 Doel van de overeenkomst

1. Partijen zetten elkaars kennis en expertise over en weer in, in projecten die verband houden met de taken van RWS of DLG. Bij een bepaalde vraag wordt bezien of RWS of DLG de kennis en expertise kan leveren. Partijen stemmen vraag en aanbod maximaal op elkaar af.
2. In deze overeenkomst worden voorwaarden en samenwerkingsvormen vastgelegd voor het verrichten van diensten en het leveren van producten aan elkaar waarbij op een zakelijk manier wordt afgerekend. Deze overeenkomst is ook de raamovereenkomst voor opdrachtverlening aan elkaar.
3. Jaarlijks worden de thema's, projecten en overige onderwerpen van de samenwerking vastgelegd in een programmering.

Artikel 3 Thema's van de samenwerking

Partijen werken in ieder geval op de volgende thema's samen:

- Inpassing en compensatie natuur bij infrastructurele projecten;
- Uitvoering maatregelen uit de Kaderrichtlijn Water;
- Ruimte voor de Rivier;
- Geo-informatie en geodiensten;
- Vegetatiebeheer uitwaarden en stroomlijn voor het riviereengebied;
- Deltaprogramma (verkenning en voorbereiding uitvoering);
- Vastgoed (aankoop, verkoop en onteigening);
- Ruimtelijk ontwerp, landschappelijke en landbouwkundige inpassing infrastructuur;
- Advisering bij beheerplannen Natura 2000;
- Capaciteitsmanagement RWS baselineprojecten;
- Kennisuitwisseling, leren en opleiden;
- Strategisch personeelsbeleid, mobiliteit en cultuur;
- Rijksbrede samenwerking facilitaire dienstverlening.

De thema's worden jaarlijks geactualiseerd in de programmering.

Artikel 4 Samenwerkingsvormen

Partijen onderscheiden de volgende samenwerkingsvormen.

Dienstverlening tegen uurtarief

1. De opdrachtnemer stelt capaciteit van zijn deskundigen beschikbaar voor een project van de opdrachtgever indien de opdrachtgever daartoe verzoekt en de deskundigen van de opdrachtnemer beschikbaar zijn.
  - a. Een verzoek om expertise in te zetten kan in elk stadium van een project worden gedaan.
  - b. Het verzoek, voorzien van een raming van de inzet, wordt schriftelijk gedaan tenminste twee maanden voorafgaande aan het tijdstip waarop de inzet is gewenst.
  - c. Binnen een maand meldt de opdrachtnemer of en hoe zij aan het verzoek kan voldoen.
  - d. De inzet wordt door de opdrachtgever vergoed op basis van de gemaakte uren tegen kostendekkende uurtarief.
  - e. De opdrachtnemer is gerechtigd om hiervoor jaarlijks een voorschot te verzoeken overeenkomstig artikel 9.
  - f. De prestatieverklaring van de opdrachtnemer voor de geleverde diensten of producten ten behoeve van de eigen bedrijfsadministratie, geldt voor de opdrachtgever als geldige prestatieverklaring (urenverantwoording).

Uitvoering projecten

2. De opdrachtnemer voert in opdracht van de opdrachtgever een project uit tegen een vaste prijs. Afspraken worden vastgelegd in een plan van aanpak. Hierbij zijn twee varianten mogelijk:
  - a. De vaste prijs heeft alleen betrekking op de door de opdrachtnemer zelf te leveren diensten.
  - b. Financiële tegenvallers of meevallers van een project waaronder die van de opdrachtnemer zelf te leveren diensten en die van opdrachten aan marktpartijen zijn voor rekening en risico van de opdrachtnemer en worden niet verrekend. Deze samenwerkingsvorm wordt pas toegepast na besluitvorming door de DG van RWS en de directeur DLG.
3. De opdrachtnemer voert in opdracht van de opdrachtgever een project uit tegen vergoeding van alle kosten. Vooraf wordt een budget afgesproken en worden voorschotten betaald, achteraf worden de werkelijke kosten verrekend.

Detachering

4. Detachering van personeel waarbij een medewerker van de ene partij wordt ingezet bij de andere partij. In een detacheringsovereenkomst worden afspraken gemaakt over verrekening van kosten.

Overige samenwerking

5. Samenwerking zonder dat daarbij kosten in rekening worden gebracht. Er kan een vergoeding in de vorm van een wederdienst worden afgesproken.

Artikel 5 Programmering

1. Partijen stellen jaarlijks een programmering vast met thema's van de samenwerking en projecten en overige onderwerpen waarin wordt samengewerkt of expertise of uitvoering van de andere partij is gewenst.

Het gaat om regionale en landelijke projecten zoals projecten die (deels) zijn opgenomen in het MIRT-projectenboek van RWS.

Ten aanzien van projecten wordt in de programmering beschreven:

- welke opgaven er zijn;
- planning in tijd;
- welk budget hiervoor beschikbaar is;

- welke samenwerkingsvorm partijen kiezen;
- de benodigde capaciteit.

In bijlage 2 zijn thema's voor de programmering opgenomen.

Artikel 6 Besluitvorming MIRT-projecten

Voor MIRT-projecten neemt het ministerie van I&M/RWS op een aantal momenten een MIRT-besluit. In het besluitvormingsproces is voorzien dat het ministerie van I&M/RWS een voortoets uitvoert op de onderbouwing van het te nemen MIRT-besluit. Als een MIRT-project in opdracht van RWS door DLG wordt uitgevoerd, spreken DLG en RWS in het plan van aanpak af hoe deze MIRT-besluiten en het daaraan voorafgaande toetsingproces worden ingepast in het project.

Artikel 7 Opdracht en plan van aanpak

1. De opdrachtgever beschrijft in een opdracht:
  - het resultaat;
  - de kwaliteit;
  - de kaders;
  - de doorlooptijd;
  - het budget.
2. Voor projecten volgens de samenwerkingsvormen genoemd in artikel 4 lid 2 en 3 en eventueel ook artikel 4 lid 1 komen RWS en DLG in een uitgewerkt plan van aanpak de inhoud, financiën en risicoverdeling van het project of de inzet overeen. Een handreiking voor een plan van aanpak is opgenomen in bijlage 3.
3. De opdrachtgever overlegt het plan van aanpak met de projectmanager van de opdrachtnemer. Het plan van aanpak wordt vastgesteld door de verantwoordelijke directeur van RWS en de verantwoordelijke directeur van DLG.
4. Elke partij kan verzoeken een plan van aanpak te wijzigen. Wijziging van het plan van aanpak gebeurt schriftelijk en met instemming van beide partijen.

Artikel 8 Tarieven

Jaarlijks stellen partijen hun kostendeckende tarieven in overleg vast. Deze tarieven gelden voor alle opdrachten tussen RWS en DLG dus ook voor opdrachten op basis van bestaande overeenkomsten. Een tarievenoverzicht voor 2012 is opgenomen in de bijlage.

Artikel 9 Jaarlijkse voorschotten, verrekening met gemaakte kosten en werkwijze

1. Voor samenwerkingsvorm volgens artikel 4 lid 1 wordt het voorschot bepaald door de prognose van de ureninzet van de opdrachtnemer voor het betreffende jaar te vermenigvuldigen met het gemiddelde tarief van de opdrachtnemer. Vier maal per jaar wordt een deel van het voorschot gefactureerd door de opdrachtnemer volgens de verdeling 30%, 30%, 30%, 10%.
2. De werkelijke kosten worden berekend uit de gerealiseerde uren vermenigvuldigd met de voor dat jaar vastgestelde tarieven van de opdrachtnemer. De werkelijke kosten op basis van de gemaakte uren worden na afloop van het jaar of na afronding van de opdracht verrekend met het voorschot. Het verrekensaldo wordt – voor zover van toepassing - samen met het eerste voorschot van het daaropvolgende jaar gefactureerd.
3. Bij de samenwerkingsvorm volgens artikel 4 lid 2 en lid 3 (uitvoering projecten) wordt het voorschot bepaald volgens het betalingsschema in het overeengekomen plan van aanpak. Jaarlijks wordt het nog

niet uitbetaalde deel geïndexeerd op basis van de Index Bruto Overheidsinvesteringen (IBOI) zoals gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek. De indexering mag niet hoger zijn dan de door de minister van Financiën toegekende indexering.

Bij de samenwerkingsvorm volgens artikel 4 lid 3 kan de verrekening van de werkelijke kosten jaarlijks achteraf plaatsvinden naar analogie van lid 2 of na afronding van de opdracht.

4. Partijen implementeren de afspraken van deze overeenkomst in hun werkwijze waaronder het inkoopproces. Dit gebeurt zowel landelijk als regionaal binnen 3 maanden na ondertekening van deze overeenkomst. DLG zal daarbij zo veel mogelijk aansluiten bij de begrippen die RWS hanteert.

Artikel 10 Afrekening en oplevering van projecten

1. De opdrachtnemer levert een project op als het in overeenstemming is met het overeengekomen plan van aanpak. De opdrachtgever geeft aan in welke mate is voldaan aan de eisen zoals opgenomen in het plan van aanpak.
2. De gezamenlijke vaststelling van de oplevering geldt als prestatieverklaring voor de financiële afwikkeling van het project.

Artikel 11 Inschakeling derden en aanbesteding

1. De opdrachtnemer mag na instemming van de opdrachtgever marktpartijen inschakelen voor de uitvoering van een project.
2. Bij opdrachtverlening aan marktpartijen namens de opdrachtgever wordt het aanbestedingsbeleid van de opdrachtgever gevolgd. Bij opdrachtverlening aan marktpartijen op eigen naam van de opdrachtnemer wordt het aanbestedingsbeleid van de opdrachtnemer gevolgd.

Artikel 12 Risicoverdeling

1. Bij alle samenwerkingsvormen zijn de kosten als gevolg van het intreden van de volgende risico's voor rekening van de opdrachtgever:
  - I. Kosten als gevolg van niet voorzienbare wijzigingen van wet- en regelgeving of als gevolg van rechterlijke uitspraken, voor zover deze van directe en substantiële invloed zijn op de uitvoering van het project.
  - II. Kosten als gevolg van niet voorzienbare archeologische vondsten, voor zover deze kosten van directe en substantiële invloed zijn op het project.
  - III. Kosten als gevolg van niet voorzienbare noodzakelijke bodemsanering tenzij de sanering vergoed wordt op grond van de Wet bodembescherming voor zover deze kosten van directe en substantiële invloed zijn op het project.
  - IV. Kosten als gevolg van niet voorzienbare vondsten van explosieven, voor zover dit van directe en substantiële invloed is op het project.
  - V. Kosten als gevolg van scoopveranderingen van het project door voortschrijdend inzicht van de opdrachtgever dan wel veranderde politieke inzichten (waaronder tevens begrepen gewijzigd beleid) aan de zijde van de opdrachtgever.
  - VI. Kosten als gevolg van onvoorziene en aanmerkelijke vertragingen door:
    - a. gerechtelijke procedures, tenzij dit te wijten is aan een onzorgvuldige voorbereiding of uitvoering door de opdrachtnemer;

- b. het al dan niet verkrijgen van de voor het project benodigde vergunningen, ontheffingen en andere publiekrechtelijke besluiten, tenzij het niet of niet tijdig verkrijgen van de vergunning te wijten is aan een onzorgvuldige voorbereiding van de vergunningaanvraag door de opdrachtnemer.
- VII. Kosten als gevolg van het niet tijdig beschikbaar zijn van de gronden benodigd voor de uitvoering van het project tenzij de niet-tijdige beschikbaarheid van de gronden te wijten is aan de opdrachtnemer in de navolgende situaties:
- a. de opdrachtnemer is niet of te laat gestart met de minnelijke verwerving van gronden;
  - b. de opdrachtnemer heeft niet of te laat een melding gedaan of een onteigeningsgereed dossier overgedragen aan de opdrachtgever, zodat de opdrachtgever te laat is gestart met het verkrijgen van een onteigeningstitel op grond van de Onteigeningswet.
- VIII. Kosten als gevolg van het niet of niet tijdig nakomen door de opdrachtnemer van haar verplichtingen indien dit is veroorzaakt door:
- a. grove nalatigheid of schuld van de opdrachtgever of
  - b. het niet of niet tijdig leveren van de toegezegde expertise door de opdrachtgever.
- IX. Kosten als gevolg van planschade of nadeelcompensatie in geld die direct voortvloeien uit de uitvoering van een maatregel of project volgens deze overeenkomst, tenzij de kosten of de schade voortvloeien uit onzorgvuldig handelen, grove schuld of nalatigheid van de opdrachtnemer in het kader van de uitvoering van een maatregel of project.
2. Onverminderd de bovengenoemde risico's kunnen de partijen in het plan van aanpak projectspecifieke risico's benoemen mits het risico, het intreden daarvan, mogelijke gevolgen en beheermaatregelen voldoende beschreven zijn en niet vallen onder één van de hierboven beschreven risico's.

Artikel 13 Planschade en nadeelcompensatie

1. RWS en DLG dragen er zorg voor dat op besluiten die samenhangen met de uitvoering van RWS-projecten, de 'Regeling nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999' en de 'Nadeelcompensatieregeling verleggen kabels en leidingen in en buiten rijkswaterstaatswerken en spoorwerken 1999' van toepassing worden verklaard. DLG draagt er zorg voor dat bij hem ingediende verzoeken om nadeelcompensatie of planschade die verband houden met RWS-besluiten ter behandeling aan RWS worden overgedragen.
2. RWS verplicht zich in gevallen als bedoeld in lid 1 en waar de schade voortvloeit uit een RWS-besluit, de afhandeling van de schades op zich te nemen, inclusief de betaling van toegewezen schadeverzoeken. De toegewezen vergoedingen komen ten laste van RWS en blijven buiten het afgesproken budget in de verhouding RWS - DLG.

Artikel 14 Coördinatie en overleg

1. Partijen streven naar een doorlopende verbetering van de producten en processen binnen de samenwerking. Zij maken daartoe gebruik van de methode Plan, Do, Act, Check. De samenwerking wordt geëvalueerd en voor zover nodig worden verbetervoorstellen uitgevoerd.
2. DLG en RWS wijzen ieder een coördinator aan in het kader van de uitvoering van de onderhavige overeenkomst. Partijen delen elkaar schriftelijk mee wie de coördinator is.
3. Tenminste jaarlijks houden de DG van RWS en de directeur DLG een overleg. De volgende onderwerpen kunnen aan de orde komen:
  - de voortgang in de samenwerking;
  - de programmering als bedoeld in artikel 5 van deze overeenkomst;
  - eventuele tariefwijzigingen;

- evaluatie van de samenwerking;
  - strategische samenwerking in de toekomst.
4. De coördinatoren hebben gezamenlijk in ieder geval de volgende taken:
    - a. capaciteitsmanagement waaronder wordt verstaan: maximale afstemming van expertisewensen en –inzet, planning, het budget en capaciteit, de risico's en de resultaten;
    - b. het bevorderen van efficiënte samenwerking tussen de partijen op het gebied van deze overeenkomst;
    - c. het maken en laten vaststellen van voorstellen tot actualisering van de programmering van de samenwerking;
    - d. het maken van een verslag van het gezamenlijk overleg;
    - e. het verzorgen van de interne communicatie;
    - f. de voorbereiding en het initiëren van het jaarlijks overleg als bedoeld in lid 3.
  5. DLG en RWS informeren elkaar onmiddellijk over risico's welke de realisatie van projecten direct of substantieel in gevaar kunnen brengen. Dit moet pro-actief om tijdig beheersmaatregelen te kunnen treffen.

Artikel 15 Wijziging en beëindiging van de overeenkomst

1. Onvoorziene omstandigheden welke van dien aard zijn, dat de ongewijzigde instandhouding van deze overeenkomst naar redelijkheid en billijkheid niet kan worden verlangd kan voor één van de partijen aanleiding zijn zich tot de ander partij te wenden met een verzoek tot overleg om de overeenkomst (gedeeltelijk) te wijzigen of (gedeeltelijk) te beëindigen.
2. De meest gereede partij is gehouden een voorstel tot wijziging of aanvulling van de onderhavige overeenkomst te formuleren, tenzij beëindigen van de overeenkomst het meest in de rede ligt.
3. Wijzigingen worden verondersteld onderdeel uit te gaan maken van de onderhavige overeenkomst, nadat deze door beide partijen zijn getekend.

Artikel 16 Geschillenregeling

1. Geschillen in verband met de uitvoering van deze overeenkomst worden in eerste instantie in onderling overleg op (regionaal) uitvoeringsniveau tussen de direct betrokkenen van partijen opgelost, desgewenst na bemiddeling door de hiervoor genoemde coördinatoren. Een geschil is aanwezig indien één van de partijen dat stelt.
2. Indien een geschil niet volgens lid 1 kan worden opgelost, wordt het geschil, voorgelegd aan de directeur-generaal RWS en de directeur DLG gezamenlijk.
3. De directeur-generaal RWS en de directeur DLG beslissen gezamenlijk over de afhandeling van het geschil.

Artikel 17 Inwerkingtreding en duur overeenkomst

1. Deze overeenkomst vervangt de samenwerkingsovereenkomst tussen RWS en DLG d.d. 26 oktober 2006. De overeenkomst treedt in werking op de datum van ondertekening en heeft een looptijd tot en met 31 december 2015.
2. Na 2015 wordt de overeenkomst telkens stilzwijgend met één jaar verlengd.
3. De volgende overeenkomsten tussen RWS en DLG blijven in stand:

- Samenwerkingsovereenkomst RWS – DLG – NGF voor inpassing en compensatie van natuur ter realisatie van RWS projecten d.d. 2 maart 2012;
- Samenwerkingsovereenkomst Programmadirectie Ruimte voor de Rivier en DLG d.d. 22 december 2011;
- Samenwerkingsovereenkomst tussen DLG en RWS over de uitvoering van maatregelen uit de Kaderrichtlijn Water d.d. 3 november 2009 met bijbehorende jaarlijkse deelovereenkomsten;
- overige op projectbasis gemaakte en geldende afspraken.

De in dit lid genoemde overeenkomsten bevatten bijzondere afspraken ten opzichte van de algemene afspraken in deze overeenkomst. De bijzondere afspraken prevaleren boven de algemene afspraken, tenzij in deze overeenkomst anders is bepaald.

Aldus opgemaakt en in tweevoud ondertekend te Rossum (gemeente Maasdriel) op 11 april 2012,

Namens Rijkswaterstaat,

namens Dienst Landelijk Gebied,

mr. ing. J.H. Dronkers

drs. P.R. Heij

- Bijlage 1 Taken Rijkswaterstaat en Dienst Landelijk Gebied
- Bijlage 2 Thema's programmering samenwerking RWS – DLG
- Bijlage 3 Handreiking voor een Plan van Aanpak
- Bijlage 4 Tarievenoverzicht

Toelichting op de overeenkomst

Algemeen

Opdrachtverlening binnen de Staat

RWS en DLG zijn beiden rijksdiensten die onderdeel uitmaken van de Staat der Nederlanden. Daarom bestaan er geen beletselen uit oogpunt van mededingings- of aanbestedingsrecht om van elkaars producten en diensten gebruik te maken. Opdrachtverlening valt in die zin onder de noemer 'zuivere inbesteding'.

Uitgangspunt van de overeenkomst is wederkerigheid waarbij RWS en DLG elkaar over en weer opdrachten kunnen verlenen.

In projecten die verband houden met de taken van RWS of DLG hebben partijen de intentie om bij een bepaalde vraag te bezien of RWS respectievelijk DLG de kennis en expertise kan leveren. Vraag en aanbod bij partijen worden maximaal op elkaar afgestemd. Daarnaast wordt bij de uitvoering van opdrachten optimaal gebruik gemaakt van de markt.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 4 lid 2

Bij de samenwerkingsvorm waarbij een vaste prijs wordt afgesproken, zijn de volgende varianten mogelijk:

1. Het betreft een opdracht die alleen betrekking heeft op het leveren van diensten door de opdrachtnemer.
2. Het betreft een opdracht die zowel betrekking heeft op het leveren van diensten door de opdrachtnemer als de aanbesteding van werken, de inhuur van derden zoals marktpartijen of BBL of inkoop van producten.
  - a. In deze variant huurt de opdrachtnemer de diensten in van derden of koopt zij producten in namens de opdrachtgever. De opdrachtnemer opereert als ware zij budgethouder voor het budget dat de opdrachtgever beschikbaar heeft gesteld voor de inkoop van diensten en producten van derden. De financiële tegenvallers of meevallers op dit budget (met name aanbestedingsrisico) zijn voor rekening en risico van de opdrachtgever. De vaste prijs heeft alleen betrekking op de door de opdrachtnemer zelf te leveren diensten.
  - b. In deze variant maakt de inkoop van diensten en producten van derden onderdeel uit van de overeengekomen vaste prijs. Financiële tegenvallers of meevallers zijn voor rekening en risico van de opdrachtnemer en worden niet verrekend, behoudens de risico's waarvan is vastgelegd dat deze voor rekening van de opdrachtgever blijven. Deze samenwerkingsvorm artikel 4 lid 2 onder b wordt pas toegepast na besluitvorming hierover door de DG van RWS en de directeur DLG. Een besluit hierover is afhankelijk van evaluatie van gemaakte afspraken in het kader van de deelovereenkomst Kaderrichtlijn Water. Overigens is deze samenwerkingsvorm met name bedoeld voor verrekening van plussen en minnen van projecten binnen (grotere) programma's.

Naast de in dit artikel vastgelegde risicoverdeling geldt de algemene risicoverdeling op grond van artikel 12.

Artikel 4 lid 5

Voorbeelden van samenwerking waarbij geen kosten in rekening worden gebracht zijn: deelname aan elkaars workshops of kennisbijeenkomsten of de inzet van een rivierkundige van RWS in een RWS-project dat door DLG wordt uitgevoerd.

Artikel 6

Voor MIRT-projecten gelden binnen het ministerie van I&M en het Rijk de "Spelregels van het MIRT". Daarin is vastgelegd hoe in een aantal stappen door of namens de minister of staatssecretaris van I&M

een financieringsbeslissing wordt genomen. Deze stappen voorzien onder andere in de voorkeursbeslissing (MIRT 2) en de projectbeslissing (MIRT 3). De verantwoordelijkheid voor deze besluiten kan niet buiten het ministerie van I&M worden gelegd en dus niet door DLG als projectverantwoordelijke (bij samenwerkingsvormen volgens artikel 4 lid 2 en lid 3) worden overgenomen. In de MIRT-stappen is ook voorzien in een voortoets door RWS op de onderbouwing (onderzoeken en andere documenten) van het te nemen MIRT-besluit. Deze voortoets wordt uitgevoerd door RWS WD of RWS DVS. Ook de verantwoordelijkheid voor de toetsing kan niet buiten het ministerie van I&M worden gelegd. Het plan van aanpak is het meest geschikte kader voor RWS en DLG om op maat afspraken te maken over de inpassing van de MIRT-besluitvorming door I&M/RWS in het door DLG uit te voeren project. Uitgangspunt is om dubbel werk te voorkomen.

Artikel 9 lid 4

Het gaat hierbij om begrippen die RWS hanteert in de interne 'Werkwijzer aanleg' van RWS. Deze worden door RWS aan DLG beschikbaar gesteld.

Artikel 13

Beide partijen spannen zich ervoor in dat de nadeelcompensatieregelingen van RWS van toepassing worden verklaard op besluiten van andere overheden b.v. bestemmingsplannen die nodig zijn om een bepaald RWS-project mogelijk te maken. Hierdoor wordt de procedure bij schade als gevolg van rechtmatige overheidsbesluiten op een uniforme manier geregeld.

Artikel 14

Partijen streven ernaar om de samenwerking op alle niveaus (projecten, deelopovereenkomsten en deze overeenkomst) te evalueren en te verbeteren.

Veel gebruikt hulpmiddel bij leren van elkaar in de kwaliteitszorg is de Plan-Do-Check-Act-Cyclus.

Voor deze samenwerkingsovereenkomst betekent dit de volgende 4 stappen:

1. maken van de overeenkomst (plan);
2. concretisering en uitvoering en vastleggen in een jaarprogrammering (do);
3. meten hoe het gaat en bespreken eind van het jaar (check);
4. doorvoeren aanpassingen overeenkomst nieuwe jaar (act).

Artikel 17 Inwerkingtreding en duur van de overeenkomst

De samenwerkingsovereenkomst RWS – DLG 2012 – 2015 treedt in werking op de datum van ondertekening. De voorgaande samenwerkingsovereenkomst van 26 oktober 2006 was tot die datum geldig. Deze overeenkomst was voor onbepaalde tijd verlengd door de directeur-generaal van RWS en de directeur DLG. Dit is vastgelegd in een verslag van een overleg op 17 februari 2011. Met de inwerkingtreding van de nieuwe overeenkomst vervalt de oude overeenkomst.

Lid 3

De algemene afspraken die vóór de bijzondere afspraken in (bestaande) deelopovereenkomsten gaan, betreffen met name de afspraken over tarieven.

Bijlage 1 Taken Rijkswaterstaat en Dienst Landelijk Gebied

Taken RWS

Missie en taken RWS

Rijkswaterstaat werkt aan de vlotte en veilige doorstroming van het verkeer, aan een veilig, schoon en gebruikersgericht landelijk watersysteem en aan de bescherming van ons land tegen overstromingen. Daarvoor beheert Rijkswaterstaat het nationale rijkswegennetwerk (5.695 km), het rijksvaarwegennetwerk (1.686 km kanalen, rivieren en 6.165 km vaarweg in open water) en het landelijke watersysteem (65.250 km²).

De missie van Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat werkt voor de samenleving en onze missie is helder. Rijkswaterstaat is de uitvoeringsorganisatie die in opdracht van de minister en staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu (IenM) de nationale netwerken op duurzame wijze beheert en ontwikkelt.

Rijkswaterstaat werkt aan:

- droge voeten
- voldoende en schoon water
- vlot en veilig verkeer over weg en water
- betrouwbare en bruikbare informatie

Werken aan droge voeten

Nederland ligt voor een belangrijk deel onder de zeespiegel. Dat is een bedreigende situatie. In het westen en noorden dreigt de zee en vanuit het zuiden en oosten brengen de grote rivieren soms plotseling enorme watermassa's ons land binnen. Bescherming tegen overstromingen door de zee, meren, rivieren en kanalen is dan ook een belangrijke taak van Rijkswaterstaat.

Werken aan voldoende en schoon water

Nederland wordt doorsneden door grote en kleine rivieren, kanalen, beken en sloten en heeft veel meren en estuaria. Al deze wateren zijn boven- en ondergronds met elkaar verbonden. Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het beheer van de slagaders van dit netwerk: het hoofdwatersysteem.

Rijkswaterstaat reguleert de waterstanden en stemt het waterbeheer af op de behoeften en de natuurlijke inrichting van Nederland. Dit gebeurt in goed samenspel met ministeries, provincies en waterschappen. Rijkswaterstaat beheert ook een belangrijk deel van de Noordzee.

Werken aan vlot en veilig verkeer over weg en water

Een betrouwbaar wegennet vormt een belangrijke basis voor een goede en veilige doorstroming van het verkeer. Rijkswaterstaat werkt aan een goed onderhouden, veilige en toekomstbestendige infrastructuur. Op de weg en op het water. Die taak voeren we zo publieksgericht mogelijk en in nauwe samenwerking met marktpartijen, overheden en andere partners uit.

Dagelijks gaan zo'n drie miljoen automobilisten de weg op en leggen samen ongeveer 165 miljoen kilometer af. Dat is ruim 61,5 miljard kilometer per jaar. Aan Rijkswaterstaat, als infrastructuurmanager, de taak om het verkeer vlot en veilig in goede banen te leiden.

Dit geldt ook voor de Nederlandse vaarwegen, die behoren tot de drukste ter wereld. Transport en overslag van goederen vormen een belangrijke motor van de economie. Rijkswaterstaat werkt aan vlot en veilig verkeer op de hoofdwaterwegen, voor de binnenvaart en de recreatievaart.

Betrouwbare en bruikbare informatie

Betrouwbare verkeersinformatie op weg en water, maar ook over waterhoogtes en waterkwaliteit zijn essentieel voor alle gebruikers. Alleen op die manier zijn de netwerken goed te gebruiken en kan Rijkswaterstaat ze goed beheren en ontwikkelen. Dit gebeurt samen met mede-beheerders en marktpartijen.

Taken DLG

Missie

Dienst Landelijk Gebied werkt vandaag aan het landschap van morgen. Als publieke organisatie met kennis van het landelijk gebied zorgen wij dat beleid wordt uitgevoerd. Wonen, werken en recreëren in een mooi en duurzaam ingericht Nederland. Met waardevolle natuur, ruimte voor water en gezonde landbouw. Daar zetten wij ons voor in, samen met bewoners, overheden en belanghebbenden. Van ontwerp tot realisatie.

Kernactiviteiten

Al meer dan 75 jaar draagt DLG bij aan het realiseren van samenhang en ontwikkeling in het landelijk gebied. Dat doet DLG in projecten voor bestuurlijke opdrachtgevers van alle overheden: provincies, Rijk, waterschappen en gemeenten.

DLG vertaalt beleid naar uitvoering

DLG vormt de brug tussen abstract beleid en concrete uitvoering in gebiedsprojecten. Voor elke situatie zoekt DLG naar praktische oplossingen die passen bij de bestuurlijke wensen en de eigenschappen van het gebied. DLG verzorgt de planvorming en planuitvoering. Tot het takenpakket behoort onder meer het uitvoeren en begeleiden van wettelijke herverkavelingen en werkzaamheden die daarmee samenhangen.

DLG brengt partijen en geldstromen bij elkaar

- Bij de inrichting van gebieden spelen vele partijen een rol, elk met hun eigen belangen. DLG is als procesmanager en gebiedsmakelaar de spil tussen deze partijen en ziet er op toe dat alle belangen worden meegenomen in het proces. DLG heeft een loketfunctie voor gebiedsgerichte regelingen en is bekend met geldstromen en subsidiemogelijkheden, ook op Europees niveau. Het nemen van subsidiebesluiten, het uitkeren van subsidies en het adviseren over subsidies behoort tot het takenpakket. DLG is onder meer erkend betaalorgaan voor de tweede pijler van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid;

DLG zet grond in voor gebiedsontwikkeling

DLG is hét grondbedrijf van de overheid in het landelijk gebied. DLG verwerft op naam van het Bureau Beheer Landbouwgronden de grond, richt die grond opnieuw in, adviseert over het beheer ervan en draagt het gebied vervolgens over aan terreinbeherende organisaties en agrariërs. Hiertoe behoort ook het - zo nodig - voeren van onteigeningsprocedures in het belang van landinrichting. Aangekochte gronden zet DLG ook in als ruilmiddel opdat boeren hun bedrijf elders kunnen voortzetten. Dat is aan de orde als landbouwgrond nodig is voor beleidsdoelen als waterberging, de Ecologische HoofdStructuur of Natura 2000.

DLG maakt integraal ruimtelijke ontwerpen

Het ruimtelijk ontwerp speelt een essentiële rol in gebiedsontwikkeling en ruimtelijke planvorming. De landschapsarchitecten en ruimtelijk ontwerpers van DLG werken aan het veranderende Nederlandse landschap.

GIS

Bij DLG is het GIS Competence Center ondergebracht dat Geografische Informatiesystemen ontwerpt en beheert.

Feiten en cijfers

- DLG voert in opdracht van provincies, Rijk, gemeenten en waterschappen meer dan 200 projecten uit in het landelijk gebied en aan de stadsrand.
- DLG heeft een dynamische grondvoorraad van ca. 40.000 ha waaruit gronden worden overgedragen aan terreinbeheerders of na uitrui verkocht aan landbouwers.

Bijlage 2

Thema's voor programmering samenwerking RWS – DLG

In de samenwerkingsovereenkomst tussen Rijkswaterstaat en Dienst Landelijk Gebied is in artikel 3 aangegeven op welke thema's wordt samengewerkt. Deze thema's vormen samen met de (MIRT) projecten de basis voor de programmering van het werk (artikel 5). In onderstaand overzicht zijn de afspraken per thema beschreven.

Bestaande overeenkomsten

Samenwerkingsovereenkomst RWS – DLG – NGF voor inpassing en compensatie van natuur ter realisatie van RWS projecten d.d. 2 maart 2012;

Op 2 maart 2012 is de "Samenwerkingsovereenkomst RWS-DLG-NGF voor inpassing en compensatie van natuur ter realisatie van RWS projecten" getekend. De overeenkomst is vastgelegd voor 5 jaar (tot en met 2017).

Het betreft een overeenkomst tussen drie partijen (RWS, DLG en NGF) waarin afspraken zijn vastgelegd over het in opdracht van RWS inschakelen van DLG expertise voor advisering en uitvoering in RWS projecten ten behoeve van inpassing- en compensatiemaatregelen ten behoeve van natuur. Het NGF (Nationaal Groenfonds) verzorgt in opdracht van RWS het betaalverkeer efficiënt en het NGF kan voorfinancieren.

Deze overeenkomst heeft tot doel dat RWS, met inzet van kennis en expertise van DLG en het NGF, de rijksdoelen op het gebied van mobiliteit, infrastructuur en waterkwaliteit zo goed en efficiënt mogelijk te laten realiseren.

Contactpersonen voor uitvoering van de overeenkomst:

RWS: Marcel van de Leemkule

DLG: Tonny Arissen

NGF: Ester Boer

Samenwerkingsovereenkomst tussen Dienst Landelijk Gebied en Rijkswaterstaat over de uitvoering van maatregelen uit de Kaderrichtlijn Water d.d. 3 november 2009 met bijbehorende jaarlijkse deeloovereenkomsten;

De overeenkomst is geldig tot en met 2015.

In bovenstaande overeenkomst worden de programma-afspraken zoals vastgelegd tot en met 2015 uitgevoerd.

De Staatssecretaris I&M heeft aangegeven dat hij voor de uitvoering van het KRW programma na 2015 geen geld heeft voor KRW. De Stas blijft wel de doelstellingen van de KRW en de realisatie daarvan uiterlijk 2027 onderschrijven. Eind 2015 zal hij evalueren hoe hieraan te voldoen. RWS en DLG spreken af dat afhankelijk van de evaluatie en een mogelijke KRW opgave na 2015 de samenwerking van RWS en DLG op dit vlak wordt herzien.

Bij projecten die DLG uitvoert (zoals KRW-projecten) die onder het MIRT vallen, is naar voren gekomen dat er bij toetsing dubbel werk dreigt. DLG toetst zijn producten onder het eigen kwaliteitssysteem en levert dit op aan de opdrachtgevende directie van RWS, vervolgens toetst RWS in het kader van MIRT. Het KRW project nevengeul Hurwenen is het eerste project waarbij RWS en DLG het toetsproces doorlopen. In april 2012 wordt het toetsproces geëvalueerd en verbetervoorstellen, na besluitvorming in overleg tussen RWS en DLG, opgepakt.

Contactpersonen voor uitvoering van de overeenkomst:

RWS: Landelijke coördinatie programmabureau aanleg HWS (Waterdienst) Paul Meijer. Regionale contactpersonen, namens opdrachtgevers: Lies van Campen (DON/DIJ/DN)/, Ger Cruys (Limburg) en Marius Teeuw (Zuid-Holland).

DLG : Landelijke coördinatie Stephon van der Hulst. Regionale contactpersonen: Lilian Hermens (Oost/Rivierengebied), Gerco Dam (Noord-Nederland), Marlie Berghs (Zuid) en Marc Janssen (West).

Samenwerkingsovereenkomst Programmadirectie Ruimte voor de Rivier en de Dienst Landelijk Gebied d.d. 22 december 2011;

Tussen de Programmadirectie Ruimte voor de Rivier (PDR) en DLG worden jaarlijks in een overeenkomst afspraken vastgelegd over de inzet van DLG in Ruimte voor de Rivierprojecten. De afspraken gaan over concretisering van de inzet van de DLG m.b.t. de verwerving van vastgoed en de ondersteuning bij het ontwerp van inrichtingsmaatregelen (in brede zin) ten behoeve van planstudies en de (voorbereiding van de) uitvoering. De afspraken zijn gebaseerd op de behoeftes die jaarlijks door regionale initiatiefnemers en RWS worden aangegeven. Met betrekking tot vastgoedtaken is PDR opdrachtgever aan de DLG.

De inzet van DLG is in een wisselende omvang voorzien gedurende de looptijd van het Ruimte voor de Rivier programma (tot en met 2015). De aard en omvang van de inzet zal jaarlijks aangepast worden als gevolg van de voortgang van de projecten en veranderende behoeften bij regionale initiatiefnemers.

Contactpersonen voor uitvoering van de overeenkomst:

RWS/PDR: Edie Brouwer

DLG: Willie Tiggeloven

Thema's en projecten

GIS Geo-Informatie en geo-diensten

In de bestaande overeenkomst (d.d. 26 oktober 2006) is afgesproken samen te werken op het gebied van Geografische Informatie Systemen (GIS). Dit heeft geresulteerd in het samen optrekken bij Rijks- en overheidbrede initiatieven op basis van gebruik in beide diensten van geo-informatie in het primair proces. In de nieuwe overeenkomst wordt deze ontwikkeling verbreed en uitgebreid.

Op het gebied van Geo-informatie en geo-diensten wordt ingezet op brede samenwerking binnen de (rijks)overheid als uitwerking van de actie Compacte Rijksdienst. Hiervoor is een intentienotitie opgesteld en deze wordt onderschreven door RWS en DLG. RWS en DLG zullen als onderdeel het Geo Diensten Collectief (GDC) de samenwerking concretiseren in projecten. In maart 2012 is het eerste plan van aanpak en zijn de uit te voeren projecten vastgesteld. Deze lijst wordt regelmatig bijgesteld.

Voorlopig zijn de volgende projecten benoemd: Aankoop Beeldmateriaal, afstemming topografie, oploskaravaan, rijksbrede geo-mantel, samenwerking A15, Geo Software Architectuur.

Daarnaast worden op projectbasis in het kader van deze overeenkomst Geo-informatie producten geleverd (bv Geodatabeheer voor deelprogramma's IJsselmeergebied en Rivierengebied van het Deltaprogramma).

Contactpersonen voor uitvoering van de overeenkomst:

RWS: Arie Versluis

DLG: Ben Tänzer

Vegetatiebeheer uiterwaarden/stroomlijn rivierengebied

Binnen RWS is de Programma Directie Ruimte voor de Rivier verantwoordelijk voor het project vegetatiebeheer uiterwaarden. De aanpak is er op gericht om per jaar een nieuwe fase in te zetten, met als doel om ervaringen op te doen en het vegetatiebeheer in drie jaar (2011, 2012 en 2013) op te schalen tot een

gebiedsbrede aanpak. Daarbij wordt aangestuurd op:

- het ontwikkelen van een beheervisie voor het onderhoud in de uiterwaarden;
- het vastleggen van het gewenste beheer in een legger;
- een éénmalige inhaalslag in het beheer van bestaande vegetatie richting de gewenste situatie in de periode tot eind 2015 onder de naam Stroomlijn.

In 2011 heeft DLG een aantal projecten op terreinen van BBL uitgewerkt en voor een aantal projecten op terreinen van SBB (fase 1) de vergunningaanvragen verzorgd. In 2011 hebben PDR, DLG en SBB intensief samengewerkt. De ervaringen uit 2011 hebben geleid tot aandachtspunten om te komen tot een hanteerbare en kosteneffectieve aanpak met name op het gebied van vergunningen. In 2012 wordt de aanpak verbreed naar de andere grotere natuurbeherende instanties: provinciale landschappen en natuurmonumenten (fase 2) en start een verkenning naar de aanpak van overige overheden. Ook wordt geprobeerd met Agrarische Natuur Verenigingen tot een aanpak met particulieren te komen. In 2013 moet de aanpak verbreed worden naar particulieren en opgeschaald met de eerder genoemde partijen.

De samenwerking tussen PDR en DLG concentreert zich in 2012 op:

- Het afronden van de bijdrage van DLG aan de projecten van fase 1 (incl. aanpak met ANV's voor 2 grote gebieden met veel particulieren);
- Het verkennen van de mogelijkheden om de terreinen van overheden op orde te brengen door het maken van bestuurlijke afspraken;
- Het vergunningmanagement voor een aantal nieuwe SBB projecten (fase 2).

Daarnaast voert DLG als opdrachtnemer van een aantal Natuur Beherende Organisaties het vergunningmanagement voor Stroomlijn projecten uit fase 2.

Contactpersonen voor uitvoering van de overeenkomst:

RWS/PDR: Ben Broens

DLG: Willie Tiggeloven

Uitvoering van het Deltaprogramma

Het Deltaprogramma is een omvangrijk bijna landsdekkend programma met vele betrokkenen. Het is in voorbereidingsfase. De Deltacommissaris heeft de opdracht om te zorgen dat we bij klimaatverandering in Nederland nu en in de toekomst (tot 2100) veilig blijven en voldoende zoet water houden. Het Deltaprogramma kent een aantal landelijke programma's en zes gebieds programma's: Kust, Waddengebied, Rivieren, IJsselmeergebied, Rijnmond-Drechtsteden en de Zuidwestelijke Delta. In de periode 2012-2015 ligt de nadruk op de voorbereiding van de Deltabeslissingen op de verschillende thema en gebieden. Na 2015 verschuift het accent naar de (voorbereiding op) de uitvoering. Op verzoek van de Deltacommissaris hebben RWS en de Unie van Waterschappen aangegeven hoe zij hun verantwoordelijkheid voor de uitvoering zien en gaan oppakken. RWS en de Unie geven daarbij aan dat zij samenwerking zoeken met vele partners waaronder Dienst Landelijk Gebied om zo sneller en beter tot uitvoering te komen.

RWS is, naast de waterschappen, als toekomstige uitvoerder nauw betrokken bij alle landelijke en gebiedsprogramma's. DLG wordt op project- of detachingsbasis in een aantal deelprogramma's ingezet. Er zijn concrete afspraken over inzet van DLG (in opdracht van EL&I of direct vanuit het deelprogramma) in het Delta-atelier, Bureau Kostenraming, Deelprogramma's Zuid-Westelijke Delta, Wadden, IJsselmeergebied en Rivieren.

In 2012 worden de resultaten van samenwerking in het Deltaprogramma in kaart gebracht en nagegaan welke producten/diensten kansrijk zijn voor verbreding. Denk hierbij aan Delta-ateliers, geo-informatie diensten, kostendeskundigheid, gebiedskennis en grondstrategie en aanpak. Hierbij wordt tevens voorbeelden met hoogwaterbescherming en veiligheid zoals Ruimte voor de Rivier en Maaswerken betrokken.

In de periode tot 2015 wordt op basis van bovenstaande ervaringen de samenwerking voor de uitvoering

na 2015 van het Deltaprogramma tussen RWS, Waterschappen, DLG en ook andere partijen verkend .

Contactpersonen voor uitvoering van de overeenkomst:

RWS: Ard Wolters (SDG)/Harold van Waveren (Waterdienst)

DLG: Stephon van der Hulst/Hil Kuypers

Samenwerking op het gebied van Vastgoed

De samenwerking op het gebied van vastgoed gaat via 3 sporen:

1. Rijksbreed de Raad Vastgoed Rijksoverheid

Op het gebied van vastgoed wordt met alle rijksoverheidsvastgoedpartijen samengewerkt in de Raad Vastgoed Rijksoverheid (RVR).

2. Kennisuitwisseling (zie ook kennis en opleiden)

RWS en DLG spreken af dat er op het gebied van onteigening kennis wordt gedeeld, waarvoor bij de organisaties coördinatoren zijn benoemd. Verder wordt er kennis gedeeld tav de opbouw van een portefeuille strategie en wordt, waar dit in projecten effectief is, gebruik gemaakt van elkaar specifieke expertise tav verwerving van gronden en/of gebouwen. Dit kan ook via detachering van medewerkers. In 2012 vindt detachering vanuit DLG binnen het projectdirectie Vastgoed plaats. Op basis van dezelfde afspraken vindt omgekeerd detachering vanuit RWS bij DLG plaats.

3. Projectgebonden afspraken.

In programma's en projecten zoals Ruimte voor de Rivier kan in opdracht verwerving, beheer en overdracht worden uitgevoerd. Hierover worden in een plan van aanpak specifieke afspraken gemaakt (zie bijlage 4 Handreiking Plan van aanpak).

Contactpersonen voor uitvoering van de overeenkomst:

RWS: Jaap Danhof, Hugo Sack

DLG: Walter Mommersteeg, Reinder van de Wal

Ruimtelijk ontwerp en landschappelijke inpassing infrastructuur

Doel van de samenwerking is de inzet van DLG-expertise op het gebied van ruimtelijk ontwerp en inpassing in alle planfasen van het MIRT.

Om de rol van deskundig opdrachtgever te kunnen waarmaken is er binnen Rijkswaterstaat behoefte aan inhoudelijke kennis op het gebied van ruimtelijk ontwerp en inpassing. Gezien de ervaring en de netwerken van DLG betreffende dit thema liggen er mogelijkheden voor DLG als adviseur in de rol van meedenkend opdrachtgever of als meedenkend opdrachtnemer.

Binnen de rol als meedenkend opdrachtgever kan DLG RWS helpen de ruimtelijke opgave te herkennen en middels de uitvraag op een goede manier op de markt te zetten. Op deze manier ondersteunt DLG RWS in haar rol als opdrachtgever.

Binnen de rol als meedenkend opdrachtnemer werkt DLG zelf voor RWS de ruimtelijke opgave uit op met name visie- of conceptniveau. Dit kunnen projecten zijn waarbij:

- er kansen liggen om gebiedsopgaven te verknopen aan de lijnopgave;
- werken in een "ateliervorm" gewenst is;
- GIS een essentieel onderdeel vormt;
- thematische onderwerpen aan de orde zijn zoals geluidwerende voorzieningen, verzorgingsplaatsen, faunapassages, duurzaamheid, energiewinning e.d.;
- voortgeborduurd wordt op eerder door DLG opgestelde producten.

Daar waar de markt de uitwerking voor haar rekening neemt kan DLG mede een rol vervullen in de inhoudelijke begeleiding van het bureau en in de toetsing van de geleverde producten.

Beide rollen vereisen dat door DLG geïnvesteerd wordt in kennis, netwerken en continuïteit (t.b.v. het geheugen).

Het innovatieve netwerk duurzame inrichting en gebiedsontwikkeling (INDIGO) is enige jaren geleden gestart als reeks van landelijke bijeenkomsten waarin RWS en DLG samen optrekken. Afhankelijk van de evaluatie (voorjaar 2012) kan het zijn dat hier in een of andere vorm gezamenlijk een vervolg aan gegeven wordt.

Op basis van bovengenoemde rollen en samenwerkingsvormen wordt door de regionale diensten van RWS invulling gegeven aan het partnership met DLG voor ruimtelijk ontwerp en landschappelijke inpassing.

Contactpersonen voor uitvoering van de overeenkomst:

RWS: Jan Willem de Jager (DVS) samen met de regionale diensten van RWS

DLG: Pieter Boone

Landbouwkundige inpassing infrastructuur

In aanvulling op de landschappelijke en ruimtelijke inpassing van de infrastructuur is ervaring opgedaan met samenwerking op het gebied van landbouwkundige inpassing. Het gaat dan om het verminderen van onveilige situaties door over en weer verkeer en het realiseren van een goede landbouwstructuur bij een (grote) infrastructuurle ingreep.

Aanleg en verbreding van (water)wegen grijpen in op de inrichting van het landelijk gebied. Dergelijke infrastructuurle projecten zorgen vaak voor verdergaande versnippering van de landbouwstructuur. DLG kan de impact van de aanleg van infrastructuur vroegtijdig in kaart brengen (landbouweffectenrapportage). Ook kunnen meerdere alternatieven naast elkaar worden uitgewerkt om tot een afgewogen keuze voor het tracé te komen.

Bij de daadwerkelijke aanleg van infrastructuur helpt een verkavelingproces met de getroffen agrariërs om het aantal bedrijfsdoorsnijdingen tot een minimum terug te brengen. DLG faciliteert dergelijke verkavelingprocessen die leiden tot een verbetering van de landbouwstructuur in het gebied. De ervaring leert dat de draagvlak voor de infrastructuurle ingreep hierdoor toeneemt.

Een goed voorbeeld is de verbreding van de N61, de rijksweg die het westen van Zeeuws-Vlaanderen verbindt met de toerit naar de tunnel onder de Westerschelde. Om de weerstand bij de boeren te verminderen heeft DLG een grondbank voor de compensatie opgezet. Door uitruil zijn de gronden dichterbij de boerderij komen te liggen en zijn veldkavels geconcentreerd.

Contactpersonen voor uitvoering van de overeenkomst:

RWS: projectleiders regionale en landelijke diensten

DLG: Riena Tienkamp

Samenwerking advisering beheerplannen N2000

In 2011 heeft DLG, op verzoek van EL&I (PAS) en I&M, voor alle voortouwgebieden van I&M een zogenaamde gebiedsanalyse uitgevoerd om de mate van stikstofbelasting te analyseren en in een beperkt aantal gevallen ook herstelmaatregelen te formuleren op Natura 2000 gebieden waarvoor I&M voortouwnemer is. Deze samenwerking is goed verlopen. Samenwerking wordt, waar mogelijk, voortgezet. Dit gebeurt op basis van de algemene uitgangspunten in de samenwerkingsovereenkomst waarbij sprake moet zijn van aanvullende expertise. Vooralsnog zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Regio Noord zijn tussen DLG en RWS meerjarenafspraken gemaakt t.a.v. de afstemming en communicatie over de beheerplannen voor de Waddeneilanden. DLG verzorgt de communicatie met de omgeving in het Waddengebied.
- Regio Zuid (Delta) zijn tussen DLG en RWS afspraken gemaakt over de ondersteuning door DLG van de communicatie met de gebiedspartijen en de begeleiding van het gebiedsproces bij de opstelling van beheer- en uitvoeringsplannen voor de Deltawateren. Dit betreft eveneens een meerjarenafspraak.

Contactpersonen voor de uitvoering van de overeenkomst

RWS: Joost Backx, Marcel van de Leemkule en regionale projectleiders

DLG: Eric Slangen

Samenwerking op het gebied van capaciteitsmanagement RWS baselineprojecten

Rijkswaterstaat realiseert via een landelijk systeem (gecoördineerd door de Dienst Infrastructuur) jaarlijks een landelijke match van ca. 2.500 RWS-fte voor de bemensing van RWS-baselineprojecten. Dit gebeurt op basis van de zogenaamde IPM rollen. Voor sommige rollen zijn er (regionale) tekorten. Het betreft de rollen die tot de kerntaak van RWS worden gerekend. Kerntaken dienen in principe door RWS'ers te worden uitgevoerd.

RWS heeft de intentie uitgesproken om gebruik te maken van DLG-inzet op baselineprojecten. Uiteraard kan dit ook omgekeerd. De matchingsystematiek zoals RWS die gebruikt met behulp van het systeem CAPPLAN is daarbij leidend. Dat betekent voor DLG o.m. dat vraag en aanbod worden uitgedrukt in IPM-rollen. DLG zal haar aanbod 'vertalen' naar die rollen.

Basis voor het capaciteitsmanagement bij RWS zijn de vijf toprollen volgens het Integraal Project Management (IPM) model, een uniforme wijze waarop RWS haar projecten realiseert. De vijf rollen zijn:

Projectmanager
Manager Projectbeheersing
Omgevingsmanager
Technisch Manager
Contractmanager

In 2012 is samenwerking en uitwisseling op de onderdelen projectmanagement, omgevingsmanagement en projectbeheersing verkend. De uitwisseling op het onderdeel omgevingsmanagement is het meest kansrijk. In het kader van de samenwerkingsovereenkomst wordt in 2012-2015 dit onderdeel nader ingevuld.

Contactpersonen voor uitvoering van de overeenkomst:

RWS: Wim Anemaat
DLG: Erica Slump

MIRT projecten boek

De Tweede Kamer stelt jaarlijks in het kader van de begrotingsbehandeling het MIRT projectenboek vast. Dit is de basis voor de projectafspraken tussen RWS en DLG.

Kennisuitwisseling, leren en opleiden en strategisch personeelsbeleid

Kennisuitwisseling

Er zijn verschillende expertise velden waar kennisuitwisseling tussen beide organisaties relevant is. Dit kunnen zowel complementaire kennisvelden zijn als vergelijkbare kennis op elkaar afgestemd (dezelfde taal spreken). Kennisuitwisseling kan ingezet worden voor bijvoorbeeld leren en opleiden, voor het ontwikkelen en toepassen van instrumenten, voor kwaliteitsborging, bij het innoveren van nieuwe kennis. Kennisuitwisseling kent diverse verschijningsvormen: leeractiviteiten, workshops/masterclasses, samenwerken in projecten, netwerken, sociale media, etc.

Gedacht kan worden aan de volgende expertise velden:

- Vastgoed (grondverwerving/onteigening, beheer en overdracht)
- Aanbesteden/inkoop en contractvormen
- Kostenramingen
- Risicomanagement
- Contractbeheersing
- Planningen
- Gebiedsontwikkeling/gebiedsgericht werken
- Publieksparticipatie
- Ruimtelijke ontwerp
- GIS
- Duurzaamheid
- .....

1e stap is te duiden waar de meeste 'winst' is te halen op terrein van kennisuitwisseling die een directe bijdrage leveren aan uitvoering projecten/opdrachten. Vervolgens dit vertalen in plan van aanpak met welke concrete resultaten worden afgesproken en hoe die resultaten worden bereikt.

Leren en opleiden

Deze samenwerking richt zich op opleidingen die bij voldoende beschikbaarheid wederzijds aan medewerkers van RWS resp. DLG kunnen worden aangeboden. Doel is een betere samenwerking in projecten en het 'spreken van dezelfde taal' ondersteund vanuit een goed afgestemde programmering van leeraanbod.

De samenwerking tussen **DLG Academie en Rijkprojectacademie (RPA)**, gericht op versterking van projectmanagement, zal verder worden versterkt. DLG streeft ernaar om zich meer structureel te verbinden aan de RPA. RPA en DLG zullen zich inspannen om een passende vorm hiervoor te vinden. O.a. door de leerprogramma's bij RPA en DLG Academie nog meer op elkaar te laten aansluiten en gebruik te maken van elkaars expertise: een eenduidige aanpak van de programmering van het leeraanbod. Door het deelnemen van projectmanagers aan gezamenlijke opleidingsprogramma's leren ze van elkaar en worden netwerken aan elkaar gekoppeld. Dit kan nog worden versterkt door inzet van projectmanagers 'in elkaars projecten' c.q. projectmanagersruil.

De samenwerking tussen **DLG Academie en Corporate Learning Centre (CLC)** zal verder worden verkend. Er is een eerste begin gemaakt met deelnemen aan elkaars opleidingsprogramma's. 1e stap is om gezamenlijk in beeld te brengen op welke expertise velden gebruik gemaakt kan worden van elkaars opleidingen c.q. de meeste winst is te halen en wat daarvoor nog nodig is. Verdere samenwerking kan vorm krijgen door bij ontwerpen van nieuwe opleidingsprogramma's dit op elkaar af te stemmen, met als uiteindelijk resultaat dat medewerkers van DLG en RWS over een weer gebruik kunnen maken van elkaars opleidingprogramma's (o.a. efficiencywinst) en expertise via docenten en trainers over en weer in opleidingen kan worden ingezet.

Via de Dutch Delta Academy (DDA): een samenwerking tussen 3 Hogescholen Zeeland, Rotterdam en Larenstein, bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden) wordt de nieuwste kennis in opleidingsprogramma's geïntegreerd op het vlak van deltatechnologie. Opleidingen zijn gericht op (top)studenten die in dit werkveld aan de slag kunnen en in kader van 'leven lang leren' op medewerkers van deelnemende organisaties de nieuwste kennis qua deltatechnologie kunnen toepassen in hun werk. RWS en DLG

participeren in de DDA en geven daarin samen vorm aan scholingsactiviteiten (stages, leer/werkovereenkomsten, traineeship, cursussen, etc.) gericht op adequaat en snel kunnen bijdragen aan de realisatie van de watervraagstukken uit het Deltaprogramma.

Strategische personeelsbeleid / Mobiliteit en Cultuur

Uitwisselingen in het kader van kennis en opleiden, zoals hiervoor beschreven, bevordert ook de mobiliteit van medewerkers. Te denken valt aan personele uitwisseling in de vorm van stages, jobrotation, IF-overeenkomsten en detacheringen.

Bij samenwerking op meerdere terreinen komen DLG's en RWS-ers elkaar meer tegen op de werkvloer en zullen cultuurverschillen zichtbaar worden. Hierin kan men van elkaar leren. Deels kan dit meegenomen worden in kennis en leeractiviteiten.

Een voorbeeld waar samenwerking zinvol kan zijn is strategisch personeelsbeleid.

1e stap is een nadere verkenning op de onderwerpen Mobiliteit en Cultuur.

Het netwerk Water Ontmoet Water wordt eveneens benut voor het bevorderen van mobiliteit tussen beide organisaties.

Contactpersonen voor uitvoering van de overeenkomst:

RWS: Peter Kole en Nancy Scheijven

DLG Ben Holtslag en Marie Therese Osse

Bedrijfsvoering samenwerking op het gebied van rijksbrede SSO en inclusief facilitaire zaken

Binnen de (Rijks)overheid heeft de ontwikkeling van Shared Service Organisaties (SSO) de laatste jaren een vlucht genomen. Met het uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst worden bedrijfsvoeringstaken geconcentreerd om zo een bijdrage te leveren aan een kleine, compacte en dienstverlenende overheid. Rijkswaterstaat heeft als grote uitvoeringsorganisatie een rol toebedeeld gekregen in de vorming van regionale bedrijfsvoering in SSO's.

Op dit moment is DLG klant van RWS in Leeuwarden. DLG heeft goede ervaringen met de afname van facilitaire dienstverlening van RWS op deze lokatie. DLG heeft de intentie om voor meer kantoorlokaties de facilitaire diensten uit te besteden aan RWS. Daarnaast wil DLG graag met RWS in kaart brengen waar op het gebied van huisvesting mogelijkheden voor samenwerking liggen.

Contactpersonen voor de uitvoering van de overeenkomst:

RWS: Hans Donker

DLG: Edwin Nugteren

Bijlage 3 Handreiking Plan van Aanpak

Dienst Landelijk Gebied
*Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie*

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Handreiking Plan van Aanpak Projectnaam (periode jaar t/m jaar)

Versie 3.0

Datum 11 april 2012

Status Definitief ten behoeve van samenwerkingsovereenkomst

Colofon

Projectnaam	Projectnaam
Projectnummer	Projectnr.
Versienummer	Versienr.
Locatie	
Projectleiders	Projectleider
Contactpersoon	
Bijlage(n)	--
Auteurs	Auteurs
Opdrachtgever	Rijkswaterstaat of Dienst Landelijk Gebied

Goedkeuring, directeur Dienst Landelijk Gebied:

naam directeur

Datum:

Handtekening:

Goedkeuring, Directeur Rijkswaterstaat

naam Directeur

Datum:

Handtekening:

Inhoud

Colofon	2
Inleiding	4
1 Algemeen	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doelstelling van dit plan van aanpak	5
1.3 Samenwerkingsvorm RWS en DLG	5
2 Projectomschrijving	6
2.1 Doelstelling van het project	6
2.2 Beschikbare gegevens	6
2.3 Partijen, rollen en wensen	6
2.4 Projectaanpak en werkwijze	6
2.5 Resultaten	6
2.6 Afbakening	6
2.7 Randvoorwaarden en uitgangspunten	6
2.8 Grondverwerving	6
3 Projectplanning	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Resultaat planning	7
3.2.1 Samenvatting planning	7
3.2.2 Mijlpalen	7
3.2.3 Risico' verwerkt in planning	7
3.2.4 Risico' verwerkt in de planning	7
3.3 Benodigde doorlooptijd	7
4 Projectbegroting	8
4.1 Algemeen	8
4.2 Resultaat kostenraming	8
4.2.1 Gemiddelde waarde kostenraming	8
4.2.2 Risico' verwerkt in kostenraming	8
4.2.3 Spreiding probabilistische kostenraming	8
4.2.4 Indexering	8
4.3 Benodigd budget	9
5 Risico's	10
5.1 Algemeen	10
5.2 Resultaten risicoanalyse	10
5.2.1 Risicoregister	10
5.2.2 Tot 10 risico's	10
5.2.3 Risicoverdeling	10
5.2.4 Relatie tussen werkzaamheden RWS en DLG	11
5.3 Actualiseren risicodossier	11
6 Organisatie, Communicatie en kwaliteitsborging	12
6.1 Organisatie	12
6.2 Communicatie	12
6.2.1 Communicatie tussen RWS en DLG (interne communicatie)	12
6.2.2 Communicatie tussen DLG en projectgroep	12
6.3 Verantwoording en overleg	12
6.3.1 Verantwoording en overleg tussen DLG en RWS	12
6.4 Kwaliteitsborging	12
6.4.1 Interne kwaliteitsborging	12

Inleiding

Tekst inleiding

1 Algemeen

1.1 Aanleiding

Op 11 april 2012 is een landelijke Samenwerkingsovereenkomst getekend tussen Rijkswaterstaat (RWS) en Dienst Landelijk Gebied (DLG).

Het project “projectnaam” wordt uitgevoerd op basis van deze samenwerkingsovereenkomst.

1.2 Doelstelling van dit plan van aanpak

Dit plan van aanpak vormt het afsprakenkader voor de verdeling van werkzaamheden, risicoverdeling, financiën, rollen en verantwoordelijkheden tussen RWS en DLG voor dit specifieke project en voor zover de voorwaarden niet in de samenwerkingsovereenkomst zijn opgenomen en is in die zin aanvullend op de samenwerkingsovereenkomst.

RWS/DLG is opdrachtgever en DLG/RWS opdrachtnemer.

1.3 Samenwerkingsvorm RWS en DLG

Het project “projectnaam” zal door DLG/RWS* worden uitgevoerd conform samenwerkingsvorm:

- tegen vaste prijs (art 4 lid 2 variant a / variant b samenwerkingsovereenkomst RWS- DLG)*;
- tegen vergoeding van alle kosten (artikel 4 lid 3 samenwerkingsovereenkomst RWS – DLG)*;
- inzet van diensten tegen uurtarief (art 4 lid 1 samenwerkingsovereenkomst RWS - DLG).*

*weghalen wat niet van toepassing is

Indien relevant aangeven of besluitvorming conform de MIRT procedure verloopt.

De belangrijkste activiteiten die door DLG/RWS* zullen worden uitgevoerd zijn:

- Activiteit 1
- Activiteit 2
- Etc.

2. Projectomschrijving

2.1 Doelstelling van het project

Tekst

2.2 Beschikbare gegevens

De op dit moment beschikbare gegevens voor dit project zijn:

Gegevens *	Toelichting	Status (bindend/ter informatie)
plan van ontwerp	...	...
plan van planning	...	...
plan van inkoop	...	...
Begroting	...	...
Grondbezit	...	...
		...

* indien beschikbaar en relevant worden gegevens op kaart gepresenteerd

2.3 Partijen, rollen en wensen

De partijen die op dit moment bekend zijn die betrokken zijn bij dit project met beschrijving van hun rollen, belangen en eisen

Partijen	Rol	Belang	Eisen
Partij	Rol	Belang	Eisen
Partij	Rol	Belang	Eisen

Krachtenveldanalyse toevoegen.

2.4 Projectaanpak en werkwijze

Tekst

2.5 Resultaten

Tekst, indien van toepassing beschrijven resultaten per fase.

2.6 Afbakening

Tekst

2.7 Randvoorwaarden en uitgangspunten

Tekst

2.8 Grondverwerving

Tekst

2.9 Beheer en Onderhoud

Tekst

3 Projectplanning

3.1 Algemeen

Tekst

3.2 Resultaat planning

3.2.1 Samenvatting planning

Toelichting op de planning

Samenvatting van de planningsmomenten met aanduiding van bindende en niet bindende tijdstippen.

In bijlage projectplanning bijvoegen

3.2.2 Mijlpalen

Beschrijving van de mijlpalen in de verschillende fases

Bij de samenwerkingsvormen “tegen een vaste prijs” en “tegen vergoeding van alle kosten” dienen de volgende paragrafen altijd te worden ingevuld.

3.2.3 Risico's verwerkt in planning

Beschrijving van de risico' die verwerkt zijn in de planning en op welke wijze

3.2.4 Risico's verwerkt in de planning

Tekst

3.3 Benodigde doorlooptijd

Beschrijving van benodigde doorlooptijd van het project inclusief verwerking van de risico's. Dit zijn de risico's zoals beschreven in 5.2.2, voor zover van toepassing voor de planning.

Planning en toelichting als bijlage toevoegen bij dit plan van aanpak

4 Projectbegroting

4.1 Algemeen

De hoogte van het projectbudget wordt onderbouwd met een kostenraming. Deze kostenraming voldoet aan de volgende kwaliteitseisen:

- a. er worden probabilistische kostenramingen opgesteld conform de SSK-2010 systematiek;
- b. de kostenraming is een bedrijfseconomische raming;
- c. de variatiecoëfficiënt van de kostenraming is in de Verkenningfase 25% (0,25), bij het vaststellen van een Tracébesluit 25% (0,25) en bij een uitvoeringsbesluit 15% (0,15);
- d. Bij de kostenraming wordt een risicoanalyse geleverd als onderbouwing van de onvoorziene kosten

De hoogte van het projectbudget wordt bepaald door de mu-waarde van de kostenraming en is inclusief risicoreserveringen en onvoorziene kosten.

Tekst

Aangegeven wordt welke onderdelen wel en niet in de kostenraming zijn opgenomen zoals beheer en onderhoud.

4.2 Resultaat kostenraming

4.2.1 Gemiddelde waarde kostenraming

Tekst

Bij de samenwerkingsvormen “tegen een vaste prijs” en “tegen vergoeding van alle kosten” dienen de volgende paragrafen altijd te worden ingevuld.

4.2.2 Risico's verwerkt in kostenraming

Tekst

4.2.3 Spreiding probabilistische kostenraming

Tekst

4.2.4 Indexering

Beschrijving hoe wordt omgegaan met indexering in geval van risicodragend voor de opdrachtnemer.

4.3 Benodigd budget

Beschrijving van benodigd budget van het project inclusief verwerking van de risico's. Dit zijn de risico's zoals beschreven in 5.2.2, voor zover van toepassing voor de kostenraming, exclusief de risico's die voor rekening zijn van de opdrachtgever.

Voor de samenwerkingsvormen volgens artikel 4 lid 2 en 3 wordt onderscheid gemaakt in:

- het budget voor de door de opdrachtnemer te leveren diensten en
- het budget voor opdrachten aan marktpartijen.

Voor de samenwerkingsvorm volgens artikel 4 lid 2 variant a geldt het budget voor de door de opdrachtnemer te leveren diensten als de overeengekomen vaste prijs.

Voor de samenwerkingsvorm volgens artikel 4 lid 2 variant b geldt het totaal van beide budgetten als de overeengekomen prijs.

Indien DLG opdrachtnemer is kan het kwaliteitplan rivieren als voorbeeld worden gebruikt.

Kostenraming en toelichting als bijlage bijvoegen bij dit plan van aanpak

4.4 Betalingsschema

Beschrijving van het betalingsschema. In geval van samenwerkingsvorm 4 lid 2 en 3 wordt hier het schema met de jaarlijkse bevoorschottingsbedragen opgenomen, evenals het betalingsritme. Voor de uitbetaling van het jaarlijks voorschot wordt gekozen uit:

- betaling in kwartaaltermijnen (30%, 30%, 30% en 10%);
- betaling in één termijn (in het 1e kwartaal)

5 Risico's

5.1 Algemeen

De risicoanalyse die de opdrachtgever opstelt, voldoet aan de volgende eisen:

- a. Risico's worden in beeld gebracht op basis van minimaal één risicosessie. Een risicosessie mag vervangen worden door interviews met experts;
- b. De risicoanalyse wordt regelmatig geactualiseerd. Dit gebeurt minimaal bij iedere kostenraming die DLG opstelt. Deze geactualiseerde risicorekening wordt jaarlijks met RWS besproken;
- c. De kansen voor het optreden van risico's worden ingeschat op basis van kansklassen;
- d. De gevolgen van het optreden van risico's worden berekend;
- e. De risicoservering per risico wordt berekend met de formule: kans maal gevolg.

Het project "projectnaam" heeft onzekerheden die invloed kunnen hebben op de doorlooptijd, het budget en de afgesproken prestatie. Risicoanalyse is een belangrijk onderdeel van het project. Zowel RWS als DLG hechten aan een goede risicoanalyse die de basis is voor o.a.:

- verdelen van de risico's
- financiële afspraken
- projectbeheersing
- afspraken met de omgeving

Binnen DLG is vooral de analyse van het project een basis voor het opsporen van de risico's. De onzekerheden zijn vooral te vinden in tegenstrijdigheden van de belangen van de partijen, in de werkprocessen en onderdelen daarvan, in modellen en gegevens en in de objecten welke van tevoren gedefinieerd en aangewezen zijn als object(en).

5.2 Resultaten risicoanalyse

5.2.1 Risicoregister

De gebeurtenissen die invloed hebben op zowel prestatie als doorlooptijd en het budget zijn in het risicoregister verzameld, de oorzaken en de gevolgen onderzocht en de beheersmaatregelen beschreven. Het risicoregister is als bijlage xx opgenomen bij dit plan van aanpak.

5.2.2 Tot 10 risico's

Aan de hand van de mate van de kans van optreden van een gebeurtenis, de gevolgen (in tijd, geld en afgesproken prestatie) hoe snel die gebeurtenis wordt ontdekt, zijn de risico's van het project geselecteerd en gekwantificeerd. De 10 risico's die het hoogste scoren zijn als volgt:

1. risico 1
2. risico 2
3. risico 3
4. risico 4
5. risico 5
6. risico 6
7. risico 7
8. risico 8
9. risico 9
10. risico 10

De volledige lijst van risico's is opgenomen in bijlage X.

5.2.3 Risicoverdeling

Na het overleg met de betrokken partijen zijn de risico's verdeeld. De verdeling van deze risico's is opgenomen in onderstaande tabel.

[tabel risicoverdeling]

Beschrijven hoe omgegaan wordt met risico's die voor rekening zijn van de opdrachtgever als gevolg van afspraken binnen dit project.

5.2.4 Relatie tussen werkzaamheden RWS en DLG

Het project "projectnaam" heeft veel interacties en afhankelijkheden tussen het werk dat zowel DLG als RWS uitvoert voor het project. Het kan soms van belang zijn voor zowel DLG als RWS hoe bepaalde risico's die invloed hebben op het werk van elkaar door beide partijen wordt beheerst. Hierover zullen afspraken gemaakt moeten worden tussen RWS en DLG.

Als deze afspraken zijn gemaakt, dan hier beschrijven.

5.3 Actualiseren risicodossier

Risicoanalyse wordt herhaald als de scope verandert of de nieuwe situatie binnen de huidige scope ontstaan welke van invloed zijn op de afspraken (doorlooptijd, prestatie en geld). Het risicoregister en het bijbehorende risicodossier worden gedurende de doorlooptijd van het project bijgehouden.

Beschrijven hoe de opdrachtnemer het risicomanagement voor het project uitvoert en welke middelen, afstemmingen en rapportages daarbij nodig zijn.

Als bijlage bij dit plan van aanpak een risicoregister (FMEA tabel) toevoegen.

6 Organisatie, communicatie en kwaliteitsborging

6.1 Organisatie

Beschrijving van rollen, functies en verantwoordelijkheden. Hierbij aansluiten bij de algemene afspraken die gemaakt zijn in de samenwerkingsovereenkomst.

Beschrijving van de organisatiestructuur ondersteund met een organigram.

6.2 Communicatie

1. De opdrachtnemer verzorgt de communicatie voor de uitvoering van projecten in overleg met de opdrachtgever, om zo uniformiteit in de communicatie te bewerkstelligen.
2. De opdrachtnemer kan onverminderd het bepaalde in het vorige lid, gebruik maken van zijn eigen huisstijl met betrekking tot communicatie, als voor derden duidelijk blijkt dat de uit te voeren opdracht wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de opdrachtnemer.

- Eventueel aanvullende tekst.

6.3 Verantwoording en overleg

6.3.1 Verantwoording en overleg tussen DLG en RWS

De opdrachtnemer verzorgt een programmaverantwoording van de behaalde resultaten per 1 februari van ieder jaar.

- Eventueel aanvullende tekst.

6.4 Kwaliteitsborging

6.4.1 Interne kwaliteitsborging

Partijen maken afspraken over kwaliteitsborging met aandacht voor:

Voortgangsoverleg (incl. risico dossier doorspreken)

- Voortgangsrapportages.
- Toe te passen kwaliteitssysteem. Er is ervaring opgedaan bij uitvoering door DLG met een DLG kwaliteitssysteem dat ontwikkeld is voor RWS projecten in het rivierengebied.
- Projectteams worden samengesteld met voldoende kwaliteit en senioriteit
- Tussentijds evalueren samenwerking op projectbasis.
- Gezamenlijke teambijeenkomsten jaarlijks bij vaststellen nieuwe plannen
-

Bijlage 4 Tarievenoverzicht

Tarieven

Voor opdrachten tussen RWS en DLG gelden voor 2012 de tarieven per schaalgroep zoals in onderstaande tabel is aangegeven.

Tabel: Tarieven per direct productief uur

Schaalgroep	5,6	7,8	9,10	11,12	13,14	Vanaf 15
Tarief	€ 77,--	€ 87,--	€ 105,--	€ 129,--	€ 166,--	€ 181,--

Deze tarieven voor tweeden (Rijksoverheid) en derden (provincies, gemeenten en waterschappen) zijn vastgesteld door de eigenaar van het agentschap DLG (de minister van EL&I).

Als gemiddeld tarief wordt het bedrag van €108,50 in 2012 afgesproken.

Dit gemiddeld tarief wordt, vooral bij omvangrijke opdrachten, als gemiddeld tarief gehanteerd bij het maken van prognoses en ramingen.

